

RINKIMŲ STEBĖTOJŲ PAŽYMĖJIMŲ IŠRAŠYMO, IŠDAVIMO, NAUDOJIMO IR NETEKIMO TVARKOS APRAŠAS

1. Rinkimų stebėtojų pažymėjimų išrašymo, išdavimo, panaudojimo ir netekimo tvarkos apraše (toliau – Aprašas) nustatoma rinkimų stebėtojų pažymėjimų išdavimo, panaudojimo ir netekimo tvarka, rinkimų stebėtojų teisės ir pareigos, veiklos sąlygos.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 61 straipsnio nuostatomis.

3. **Rinkimų stebėtojas** – asmuo, turintis Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos išduotą nustatytos formos oranžinės spalvos pažymėjimą. Jis turi teisę stebėti rinkimus apygardos arba apylinkės, kuri nurodyta jo pažymėjime, teritorijoje. Partijos, taip pat kandidatai į Seimo narius turi teisę skirti ne daugiau kaip po du rinkimų stebėtojus kiekvienoje rinkimų apylinkėje.

4. Vienu metu tas pats asmuo negali būti rinkimų stebėtoju ir rinkimų komisijos nariu; rinkimų stebėtoju ir kandidatu į Seimo narius. Rinkimų stebėtojais draudžiama skirti seniūnus ir seniūnų pavaduotojus tose rinkimų apylinkėse, kurios įeina į jų seniūnijų aptarnaujamą teritoriją.

5. Rinkimų stebėtojo pažymėjimą išduoda:

5.1. Vyriausioji rinkimų komisija – stebėti rinkimus visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose arba tik konkrečiose rinkimų apygardose, apylinkėse užsienio reikalų ministro, Respublikos Prezidento ar jo įgalioto asmens teikimu, užsienio valstybėms arba tarptautinėms institucijoms atstovaujančių asmenų prašymu, taip pat ir savo nuožiūra;

5.2. apygardos rinkimų komisija – stebėti rinkimus visoje šios rinkimų apygardos teritorijoje, vienoje arba keliose rinkimų apylinkėse vyresniems kaip 18 metų Lietuvos Respublikos piliečiams kandidato, dėl kurio balsuojama daugiamandatėje arba šioje rinkimų apygardoje, teikimu arba partijos vietos skyriaus prašymu, kuriame turi būti nurodyta: asmens pavardė, vardas, asmens kodas, rinkimų apylinkės (apylinkių) pavadinimas.

6. Prašymas registruoti rinkimų stebėtojus pateikiamas elektroniniu būdu Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje: www.rinkejopuslapis.lt.

7. Prašymo registruoti rinkimų stebėtojus pateikimas baigiamas, kai dokumentą elektroniniu būdu pateikęs asmuo gauna patvirtinimą apie elektroninių dokumentų priėmimą.

8. Rinkimų stebėtojo pažymėjimus rinkimų komisijos vardu išduoda jos pirmininkas arba kitas komisijos narys komisijos pirmininko pavedimu. Negalima atsisakyti išduoti rinkimų stebėtojo pažymėjimą arba vilkinti jo išdavimą, jeigu asmuo, kuriam jis turėtų būti išduotas, atitinka įstatymų reikalavimus. Apie visus atsisakymus išduoti rinkimų stebėtojo pažymėjimą turi būti pranešta artimiausiame komisijos posėdyje ir atitinkamam atstovui rinkimams.

9. Rinkimų stebėtojo pažymėjime įrašoma: stebėtojo vardas ir pavardė, kas skyrė būti stebėtoju (partijos pavadinimas ar kandidato vardas, pavardė), stebėjimo teritorija (apygardos / apylinkės pavadinimas ir numeris), rinkimų komisijos pirmininko, pasirašiusio pažymėjimą, vardas ir pavardė, parašas ir išdavimo data.

10. Rinkimų stebėtojai, turintys pažymėjimą, gali stebėti išankstinį balsavimą savivaldybėje, specialiuose paštuose, namuose ir stebėti rinkimus rinkimų dieną pažymėjime nurodytos apygardos rinkimų apylinkėje.

11. Rinkimų stebėtojas turi teisę reikalauti, kad rinkimų komisijos pirmininkas ir nariai, taip pat balsavimo patalpoje esantys asmenys laikytųsi Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų.

12. Rinkimų stebėtojams, komisijos nariams ir atstovams rinkimams draudžiama atlikti balsavimo veiksmus už neįgalų rinkėją.

13. Rinkimų komisijos turi pasirūpinti, kad rinkimų stebėtoju rinkimų apylinkės balsavimo patalpose būtų sudarytos tinkamos sąlygos stebėti, kaip laikomasi Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo. Iš rinkimų stebėtojų darbo vietos turi būti gerai matomi rinkimų komisijos darbo vietos, rinkėjo kelias į balsavimo kabiną, balsavimo kabinos prieigos, balsavimo kabina ir rinkėjo kelias iš balsavimo kabinos iki balsadėžės.

14. Jeigu rinkimų stebėtojas pats pažeidžia įstatymus, jo stebėtojo pažymėjimas gali būti panaikintas apygardos rinkimų komisijos pirmininko sprendimu. Apie sprendimą turi būti iš karto pranešta rinkimų komisijos nariams, Vyriausiajai rinkimų komisijai ir atitinkamam atstovui rinkimams.

15. Rinkimų dieną rinkimų stebėtojai kartu su rinkimų komisijos nariais ir budinčiu policininku gali dalyvauti antspauduojant balsadėžę.

16. Rinkimų stebėtojai gali vykti į namus pas namuose balsuojančius rinkėjus tik kartu su apylinkės rinkimų komisijos nariais.

17. Rinkimų stebėtojai gali vykti pas specialiuose paštuose balsuojančius rinkėjus tik kartu su apylinkės rinkimų komisijos nariais ir specialaus pašto darbuotoju.

18. Rinkimų stebėtojams, komisijos nariams, specialaus pašto darbuotojams draudžiama už rinkėją atlikti balsavimo veiksmus, taip pat priimti iš rinkėjo neužklijuotą išorinį balsavimo voką.

19. Rinkimų stebėtojas balsavimo specialiaame pašte metu, pateikęs pašto darbuotojui savo pažymėjimą ir asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, turi teisę įrašyti į pašto darbuotojo pažymą savo pastabą.

20. Rinkimų stebėtojai gali dalyvauti skaičiuojant balsus rinkimų apylinkėse, taip pat nustatant rinkimų rezultatus apygardos rinkimų komisijoje.

21. Kai į atitinkamą rinkimų apylinkės balsų skaičiavimo protokolą įrašyti visi duomenys ir visi rinkimų biuleteniai sudėti į antspauduotus paketus ir į specialųjį voką (vokus), rinkimų apylinkės balsų skaičiavimo protokolą pasirašo apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas ir nariai, po jų – ir rinkimų stebėtojai. Rinkimų stebėtojų pastabos, apylinkės rinkimų komisijos narių atskirosios nuomonės pridedamos prie atitinkamo protokolo ir tampa neatskiriama jo dalimi. Protokolų kopijos rinkimų stebėtojams ir rinkimų komisijos nariams pateikiamos jų prašymu.

22. Rinkimų stebėtojai turi teisę reikšti pastabas ir pretenzijas rinkimų komisijoms dėl rinkimų įstatymų ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų pažeidimo, bet neturi kliudyti rinkimų komisijoms dirbti. Rinkimų stebėtojai turi teisę apylinkės rinkimų komisijai raštu pareikšti protestą, kuris pridedamas prie apylinkės balsų skaičiavimo protokolo ir kartu su kitais rinkimų apylinkės rinkimų dokumentais pateikiamas apygardos rinkimų komisijai. Rinkimų stebėtojo protestas apygardos rinkimų komisijai pridedamas prie apygardos balsų skaičiavimo protokolo. Protestus nagrinėja ta rinkimų komisija, kuriai jie pareikšti.

23. Rinkimų stebėtojai apylinkių rinkimų komisijų sprendimus dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo gali apskųsti apygardos rinkimų komisijai ne vėliau kaip per 24 valandas nuo jų surašymo.

24. Jeigu rinkimų stebėtojai pažeidžia Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų ar kitus Lietuvos Respublikos įstatymus, rinkimų stebėtojo pažymėjimas gali būti pripažintas negaliojančiu Vyriausiosios rinkimų komisijos ar apygardos rinkimų komisijos pirmininko sprendimu. Apie šį sprendimą turi būti nedelsiant pranešta rinkimų komisijos nariams, Vyriausiajai rinkimų komisijai, atitinkamai partijai, iškeltam ar išsikėlusiam kandidatui į Seimo narius ir atitinkamam atstovui rinkimams.
